

УДК 657

Лаговська Олена

д.е.н., доцент

Якименко Марія

здобувач

Житомирський державний технологічний університет
м. Житомир

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація

В статті виділено основні об'єкти процесу управління прибутком підприємства в розрізі його формування, розподілу та використання та на основі цього запропоновано шляхи удосконалення обліково-аналітичного забезпечення даного процесу.

Ключові слова: *прибуток, збиток, облікове забезпечення, аналітичне забезпечення.*

В сучасних умовах господарювання та посилення економічної кризи для вітчизняних промислових підприємств отримання прибутку є першочерговим завданням, оскільки прибуток є основним джерелом фінансування діяльності суб'єктів господарювання та виплати дивідендів їх власникам. При цьому ефективна діяльність промислових підприємств неможлива без розвиненої системи обліково-аналітичного забезпечення процесу управління результатом господарювання. Так, вирішенню вищевказаних проблем займалися такі вчені, як І. Балабанова, С. Бичкова, К. Граффіт, Б. Данилишина, В. Івашкевич, Т. Коллер, Т. Коупленд, Г. Крамаренко, В. Кожин, В. Кузь, А. Мазаракі, І. Маслова, В. Палій, Ш. Прат, Г. Савицька, Я. Соколов, А. Шеремет та ін. Хоча у вітчизняній економічній літературі приділяється достатньо уваги проблемі обліково-аналітичного забезпечення процесу управління прибутком, дане питання є недостатньо вивченим із врахуванням впливу кризових явищ, що відбуваються в економічній системі.

Метою даної статті є удосконалення обліково-аналітичного забезпечення процесу управління прибутком підприємства.

Для управління прибутком підприємства необхідна релевантна інформація про процеси його формування та розподілу. Така інформація формується за допомогою системи обліково-аналітичного забезпечення, що надає управлінському персоналу інформацію у вигляді форм фінансової, податкової, управлінської та статистичної звітності, аналітичних даних, необхідних для здійснення оперативного аналізу процесу формування та використання прибутку підприємства, виходячи із підпорядкованості загальним цілям системи управління.

Бесараба Л.В. вважає, що система управління прибутком підприємства є "сукупність фінансово-правових та організаційно-технічних механізмів і прийомів обліку, прогнозування, планування та контролю доходів, витрат підприємства з метою забезпечення прийняттого рівня рентабельності його діяльності у поточній та довгостроковій перспективі, тобто отримання

максимального розміру прибутку в умовах ризику й невизначеності. Тільки чітко структурована та збалансована система управління прибутку згідно потреб користувачів забезпечить цілеспрямований, систематичний процес підготовки, оцінки, відбору та реалізації альтернативних управлінських рішень по всіх питаннях формування, розподілу та використання прибутку як приросту ринкової вартості капіталу швейного підприємства” [1].

Одним із напрямів удосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення прибутку є формування чіткої системи об’єктів різного рівня управління. Так, А.О. Касич, Р.М. Циган, О.І. Карбан виділяють наступні об’єкти управління прибутком [2, с. 195]: в частині управління формуванням прибутку (фінансовий результат в розрізі, операційної, фінансової, інвестиційної діяльності та доходи); в частині управління розподілом прибутку (чистий прибуток (збиток); в частині управління використанням прибутку (прибуток, спрямований на капіталізацію та прибуток, спрямований на споживання). Погоджуємося з виділеними авторами об’єктами управління, проте вважаємо, що в частині формуванням прибутку, обов’язково необхідно до об’єктів додати витрати, скільки вони здійснюють значний вплив на формування фінансових результатів підприємства, а також дані об’єкти розглядати не лише для потреб фінансового обліку, але й виділити подібні об’єкти, враховуючи особливості оподаткування.

Вважаємо, що до основних елементів системи обліково-аналітичного забезпечення належать:

- в системі фінансового обліку (облікове відображення формування прибутку та збитку, розподілу прибутку, формування бухгалтерської звітності);
- в системі податкового обліку (особливості обліку доходів та витрати підприємства з метою розрахунку та сплати податку на прибуток, порядку врахування збитків звітних періодів, формування податкової звітності);
- в системі економічного аналізу (методика аналізу формування та використання прибутку, дивідендної політики підприємства, в тому числі з метою оподаткування).

Облікове забезпечення процесу управління прибутком потребує чіткої та адекватної до запитів користувачів системи рахунків з відповідними розрізами аналітики. Діючий План рахунків бухгалтерського обліку в Україні, в частині обліку фінансових результатів, побудований такими чином, що на рахунках бухгалтерського обліку не можливо оперативно побачити повну інформацію про формування, розподіл та використання прибутку підприємства, а також врахування збитків в наступних звітних періодах.

Тому, пропонуємо для отримання повної та об’єктивної інформації організувати оперативний облік фінансових результатів не за підсумками звітного року, як це існує сьогодні, а й протягом року. До напрямів такого удосконалення належать: внесення змін до Плану рахунків до рахунку 44 “Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)”, на якому деталізуватимуться напрями використання прибутку відповідно до виділених вище об’єктів управління прибутком; розробка форм внутрішньої звітності “Звіт про використання прибутку”, в якому відобразатимуться показники розподіленого та капіталізованого прибутку відповідно до запропонованих змін до рахунку

44 “Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)”.

Особливої уваги заслуговує удосконалення обліково-аналітичного забезпечення в частині податкових розрахунків. За доцільне вважаємо розробку форми внутрішньої звітності “Інформація щодо погашення збитків минулих звітних періодів”, яка забезпечуватиме дотримання вимог Податкового кодексу України щодо порядку покриття прибутком збитків, отриманих в попередніх звітних періодах.

Крім того, зазначені зміни пропонуємо внести до програмно-прикладних продуктів, які забезпечують ведення бухгалтерського обліку в Україні, що підвищить оперативність отримання та формування необхідної інформації та складання Декларації з податку на прибуток підприємства.

Отже, в ході дослідження нами виділено об’єкти управління прибутком підприємства та запропоновано шляхи облікового та аналітичного супроводу процесу управління прибутком, що дозволить підвищити точність інформації про прибутки для короткотермінового планування та аналізу результатів діяльності, удосконалення яких є перспективою подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Бесараба, Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення як основна складова управління прибутком підприємства [Електронний ресурс] / Л.В. Бесараба. – Режим доступу: <http://www.bsfa.edu.ua/files/konf/Besaraba.pdf>.

2. Касич, А.О. Науково-методичні основи обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства [Текст] / А.О. Касич, Р.М. Циган, О.І. Карбан // Проблеми економіки. – 2013. – № 1. – С. 191-196.

